

Voorzitter

om het verslag op de agenda te plaatsen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het verslag van het algemeen overleg (onder voorbehoud) op de agenda te plaatsen. Zo nodig, zal ik een nader voorstel doen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Gabor.

De heer **Gabor** (CDA): Voorzitter! Ik verzoek u het verslag van het algemeen overleg van gisteren over de toezichthouders op de Melkertbanen op de agenda plaatsen. Ik doe dit verzoek mede namens mevrouw Scheltema.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan dit verzoek te voldoen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Rabbae.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! Inmiddels is een algemeen overleg over het asielbeleid afgerond. Mijn fractie verzoekt u het verslag hiervan op de agenda te zetten in verband met het indienen van moties.

De **voorzitter**: Ik stel voor, aan dit verzoek te voldoen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde zijn de **stemmingen over twee moties**, ingediend in het debat over **de tarieven van de Nederlandse Spoorwegen**, te weten:

- de motie-Rosenmöller over nieuw overleg met de NS (25600-XII, nr. 25);
- de motie-Van den Berg/Schutte over het medegebruik van NS-OV-jaarkaarten door scholieren (25600-XII, nr. 26).

(Zie vergadering van 10 december 1997.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring vooraf.

□

De heer **Poppe** (SP): Mevrouw de

voorzitter! Ook ik heb op redelijk hoge toon, evenals GroenLinks, de PvdA, D66, het CDA en de kleine christelijke fracties de tariefverhogingen, met name in de spits, aan de kaak gesteld. De motie op stuk nr. 25 is een goede weerslag van deze brede kritiek en moet dus ook een redelijke kans van slagen hebben. Na zoveel getoonde verontwaardiging, haast Kamerbreed, zal de motie de steun van alle genoemde fracties moeten hebben. Indien dat niet gebeurt, wordt de geloofwaardigheid van de politiek behoorlijk geweld aan gedaan.

De **voorzitter**: Mijnheer Poppe, een stemverklaring behoort geen politiek statement te zijn.

De heer **Poppe** (SP): En daarom, mevrouw de voorzitter, zal de SP consequent de moties op de stukken nrs. 25 en 26 steunen.

In stemming komt de motie-Rosenmöller (25600-XII, nr. 25).

□

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de SP, de PvdA, het GPV, de SGP, de RPF, de groep-Nijpels, de CD en het lid Hendriks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Van den Berg/Schutte (25600-XII, nr. 26).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de SP, de PvdA, het GPV, de SGP, de RPF, het CDA, de groep-Nijpels, het AOV, de CD en het lid Hendriks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 1998 (deel Ontwikkelingssamenwerking) (25600-V).**

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Pronk**: Mevrouw de voorzitter! Zoals aangekondigd kom ik nu bij het vierde onderdeel van mijn betoog met betrekking tot doelstellingen en conditionaliteit. Bijna alle geachte afgevaardigden hebben hierover het hunne gezegd. Ik wil in dit verband met name aansluiten bij het betoog van degene die er het langst over heeft gesproken, de geachte afgevaardigde de heer De Haan. Hij is van mening dat in het Nederlandse ontwikkelingsbeleid te veel verschillende doelstellingen worden nagestreefd, waarvoor te veel potjes – te veel begrotingsartikelen – zijn gecreëerd. Daarnaast heeft hij opmerkingen gemaakt over de betekenis van het begrip "ownership". Ik zal vandaag in het debat zoveel mogelijk het woord "zeggenschap" gebruiken. Het gaat daarbij om zeggenschap van de ontvangers van de ontwikkelingshulp.

Voorzitter! De heer De Haan heeft in zijn betoog enige doelstellingen genoemd waaraan wij naar zijn mening meer gewicht moeten toekennen. Hij heeft gevraagd om meer geld te besteden aan het opleiden van overheidsfunctionarissen, zoals fiscalisten, medewerkers van de centrale bank, kadastrale medewerkers, vervoersdeskundigen, milieuableidaren en deskundigen op het terrein van de overheidsadministratie. Ik vind dat lovenswaardige activiteiten, die wij in het verleden in het kader van de ontwikkelingssamenwerking weinig aandacht hebben gegeven. Ik ben met hem van mening dat daaraan meer aandacht besteed moet worden in het kader van de institutionele verbetering van de administratie, het beheer, het bestuur en de beleidsformulering in ontwikkelingslanden. Er dient op een groot aantal terreinen gestreefd te worden naar "good governance", vertaald als "goed bestuur" – het is echter een mooier begrip dan dat alleen – zoals het terrein van de belastingwetgeving, de monetaire politiek, de kadastrale activiteiten, de ruimtelijke ordening, inclusief vervoer, het milieu en de administratie in het algemeen. Zodra je van mening bent dat er op dat terrein iets moet worden verwezenlijkt, vind je dat een doelstelling. Het is goed om te bekijken of oude doelstellingen nog steeds relevant zijn en nieuwe